

นิติกรรมและสัญญา

อาจารย์วิมลพรรณ ปานช่วย

นิติกรรม

นิติกรรม หมายความว่า การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ (มาตรา ๑๔๙)

นิติกรรม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท

นิติกรรมฝ่ายเดียว ได้แก่ นิติกรรมซึ่งเกิดขึ้นโดย
การแสดงเจตนาของบุคคลฝ่ายเดียว เมื่อมีบุคคลฝ่ายเดียว
แสดงเจตนาทำนิติกรรมก็เกิดผลเป็นนิติกรรมทันที ได้แก่
การทำพินัยกรรม การก่อตั้งมูลนิธิ คำมั่นจะให้รางวัล
การรับสภาพหนี้ การปลดหนี้ การหักกลบบลบหนี้ การบอกเลิก
สัญญา การบอกล้างโมฆียกรรม การให้สัตยาบันแก่โมฆียกรรม
เป็นต้น

นิติกรรมสองฝ่าย ได้แก่ นิติกรรมที่เกิดขึ้นได้โดย

การแสดงเจตนาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจเป็นบุคคลคนเดียว
หรือหลายคนรวมเป็นฝ่ายเดียวก็ได้ ได้แก่ สัญญา ซึ่งจะต้องอาศัย
การแสดงเจตนาตรงตรงกันของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป โดยมี
ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เสนออีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้สนองรับโดยคำเสนอและคำสนอง
ถูกต้องตรงกันจึงจะเกิดเป็นสัญญาหรือนิติกรรมหลายฝ่าย เช่น
สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาจ้าง สัญญาหมั้น สัญญาสมรส

องค์ประกอบของนิติกรรม(มาตรา ๑๔๙)

๑. เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา
๒. การกระทำนั้นต้องชอบด้วยกฎหมาย
๓. ต้องกระทำโดยสมัครใจ
๔. เป็นการมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
๕. มีวัตถุประสงค์ที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับ

ซึ่งสิทธิ

๑. เป็นการกระทำของบุคคลโดยการแสดงเจตนา

การกระทำ หมายถึง การคิด ตัดสินใจ ลงมือกระทำ เป็นการ
รู้สำนึกในสิ่งที่ตนกระทำ

-คนละเมอเป็นการกระทำโดยรู้สำนึกหรือไม่?

-คนที่ถูกบังคับหรือถูกหลอกลวงหรือถูกขู่เข็ญ เป็นการกระทำ
หรือไม่ และได้กระทำโดยสมัครใจหรือไม่?

บุคคล การทำนิติกรรมนั้นจะต้องเป็นการกระทำของบุคคล
สิ่งที่ไม่ใช่บุคคลไม่อาจจะทำนิติกรรมเพื่อจะก่อสิทธิและหน้าที่ให้
ผูกพันกันได้

สภาพบุคคล เริ่มแต่เมื่อคลอดอยู่รอดเป็นทารกถึงสุดลงเมื่อตาย
-ความเป็นสภาพบุคคล เมื่อเกิดมามีลมหายใจเพียงห้านาที
จะมีสภาพบุคคลหรือไม่?

ความสามารถในการทำนิติกรรม

-ผู้เยาว์

-บุคคลวิกลจริต

-คนไร้ความสามารถ

-คนเสมือนไร้ความสามารถ

๒.การกระทำนั้นต้องชอบด้วยกฎหมาย

การกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องเป็นการกระทำที่กฎหมาย
รับรองให้กระทำได้ การกระทำที่ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ไม่ให้กระทำ
ซึ่งตามมาตรา ๑๕๐-๑๕๓ บัญญัติไว้ มีผลทั้งเป็นโมฆะและโมฆียะ

๓. การกระทำนั้นต้องประกอบด้วยใจสมัครใจ

การกระทำนั้นต้องประกอบด้วยใจสมัคร คือ การทำนิติกรรม โดยต้องเป็นการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมนั้นด้วยความใจสมัคร เพราะเนื่องจากวัตถุประสงค์ของนิติกรรมนั้นมุ่งให้เกิดผลจากเจตนาของผู้กระทำ ดังนั้น การแสดงเจตนาโดยใจสมัครจึงเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำนิติกรรม เพราะถ้าขาดใจสมัครแล้วผลของนิติกรรมอาจเป็นโมฆียะได้

การแสดงเจตนาโดยไม่สมัครใจ การแสดงเจตนาเป็นการแสดง
ออกมาโดยปราศจากความสำคัญผิดหรือถูกหลอกลวงหรือฉ้อฉล ช่มชู้
บังคับ ให้กระทำรวมทั้งต้องแสดงออกมาโดยตรงกับความต้องการ
อีกด้วย

๔. เป็นการมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

การกระทำของบุคคลที่จะก่อให้เกิดนิติกรรมโดยการแสดงเจตนาให้ปรากฏออกมา นั้น ต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยบุคคลนั้น ต้องมีเจตนามุ่งผลในทางกฎหมายด้วย ก็คือมุ่งจะผูกนิติสัมพันธ์นั่นเอง

บุคคลในที่นี้หมายถึง บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งอาจแสดงเจตนาให้ปรากฏจากผู้แทนของนิติบุคคลนั้น

๕. มีวัตถุประสงค์ที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือ ระงับซึ่งสิทธิ

การกระทำนิติกรรมนั้นต้องมีผลในการทำให้เกิดการเคลื่อนไหว
แห่งสิทธิ คือ การก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ